

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA 9-CIU MODELI ARCHITEKTURY ZESPOŁU

DZIURZAŃSKA, A., DŻEGA, D., ŚMIGIELSKA-KACZMAREK, A., WORACH A., 2009, *OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA 9-CIU MODELI ARCHITEKTURY ZESPOŁU*, ZACHODNIOPOMORSKI UNIWERSYTET TECHNOLOGICZNY W SZCZECINIE, WWW.TEAM.WI.ZUT.EDU.PL, DOSTĘPNY W DNIU: DD-MM-RRRR.

ZEUS

kultura władzy formalnej

charakterystyka:¹

lider:

centralizacja – istnienie centralnego źródła władzy, umocowanego formalnie (w skrajnych postaciach autokratyzm

przekonanie o nieomyślności władzy centralnej

cele członków:

koncentracja na wykonaniu poleceń władzy centralnej

struktura organizacji:

sztabowo-liniowa lub funkcjonalna z czytelnym opisem podrzędności/nadrzędności

styl zarządzania:

silna centralizacja decyzji

---

¹ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

komunikacja:

jednostronna – typ nakazowo-rozdzielczy, przewaga jednostronnej komunikacji

decyzje:

podejmowane centralnie

dystrybucja zasobów:

centralna

podział nagród:

system nagród i kar w ręku władzy centralnej (uznaniowość)

motywacja:

niekoniecznie czytelny system motywacyjny

sukces:

czynnikiem decydującym jest jakość władzy centralnej

kreatywność:

ograniczona

zagrożenia:

inne:

wiara w jednostkę nie w grupę

reaktywność na zmiany uzależniona od wrażliwości władzy centralnej

archetyp mitologiczny:

„Zeus, gdy osiągnął wiek dorosły, postanowił przejąć władzę i zemścić się na swoim ojcu. Po zwycięskiej wojnie, gdy już przepędzono Kronosa, rodzeństwo podzieliło się władzą, losując dziedziny, którymi mieli odtąd rządzić. Zeusowi przypadło niebo i zwierzchnictwo nad innymi bogami. Zeus był bardzo "kochliwy. Jego przygody z różnymi "ziemiankami" powodowały gniew Hery, co doprowadzało do różnych tragicznych wydarzeń. Zeus chcąc ukryć swoje miłosne przygody, bardzo często przybierał postacię zwierzęce, np. byka czy łabędzia. Występuje również we wszystkich mitach zawierających kłótnie pomiędzy bogami. Głównym atrybutem Zeusa jest piorun. Najczęściej przedstawiano go jako siedzącego na tronie z piorunami w ręku. Jego świętym drzewem był dąb, a zwierzęciem orzeł.”²

---

² opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

APOLLO

kultura roli/funkcji

charakterystyka:³

członkowie:

zakres władzy, kompetencji wynika bezpośrednio ze stanowiska

struktura organizacji:

logiczna, racjonalna, formalna, funkcjonalna z czytelnym opisem ról/funkcji i ich zakresem kompetencji i obowiązków

o pozycji decyduje rola formalna

styl zarządzania:

silne umocowanie władzy w funkcjach

komunikacja:

komunikacja sformalizowana/zbiurokratyzowana – wynikająca ze struktury organizacyjnej

kontrola:

koordynacja i kontrola poprzez procedury operacyjne opisujące role/funkcje

podział zadań:

specjalizacja i podział pracy

funkcje i specjalizacje jako filary organizacji

specjalizacja ważniejsza od innowacyjności i kosztów

reakcja na zmiany:

opór i opóźnienia

kreatywność:

ograniczona

zagrożenia:

skłonność do biurokracji

---

³ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

archetyp mitologiczny:

„**Apollo** uważany za boga piękna, światła, słońca, życia, śmierci, muzyki, wróżb, prawdy, prawa, porządku, patrona sztuki i poezji, przewodnika muz. W rzeczywistości bóstwo o szerokich, często sprzecznych, kompetencjach. Bóg gwałtownej śmierci, jednocześnie solarny i chtoniczny. Zabijając węża-smoka Pytona (lub Delfyne, będącego hipostazą pierwotnej Magna Mater), strzegącego bramy do tajemnej wiedzy ukrytej pod/w ziemią/i, przejmuje władzę nad wyrocznią w Delfach (gr. delfys macica). Zabójstwo Pytona, podobnie jak zabójstwo Wrytry przez Indrę, było wielkim, bohaterskim czynem, ale i przekleństwem, z którego należało się oczyścić. Ustanowił więc igrzyska pytyjskie, zszedł też do podziemia. Stał się przekaźnikiem boskich (Zeusowych) wyroków, szczególnie w sprawie obrzędów oczyszczenia po zbrodni zabójstwa. Oddala (apotropaios) i oczyszcza (katharsios) od zła (zbrodni mordy), które sam wywołał. Łuk i lira, którymi posługuje się Apollo, mogą być interpretowane jako narzędzia przeciwstawne (mordu i oczyszczenia). Może być to również w rzeczywistości jedno, najbardziej pierwotne, instrumentum – symbol władzy nad życiem i śmiercią oraz wiedzy.”⁴

---

⁴ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

ATENA

kultura zadaniowa/celowa

charakterystyka:⁵

członkowie:

szeroki zakres kompetencji fachowców

cele organizacji:

koncentracja na celach / zadaniach do wykonania

struktura organizacji:

macierzowa lub procesowa

styl zarządzania:

komunikacja:

wielostronna, niesformalizowana, spontaniczna, bogate kanały informacyjne

decyzje:

demokratyczne, zespołowe

współpraca:

kultura zespołowa – wykorzystanie efektów synergii

kontrola:

ograniczone możliwości

reakcja na zmiany:

reaktywność, elastyczność w reakcji na zmiany

motywacja:

konieczność stosowania klarownych systemów motywacji – nagradzanie rezultatów

kreatywność:

pobudzana

inne:

koncentracja na doborze odpowiednich sił i środków

---

⁵ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

zdolność do macierzowego, procesowego rozwiązywania problemów

archetyp mitologiczny:

„**Atena** w mitologii greckiej bogini słusznej wojny, pokoju, mądrości i sztuki, opiekunka miasta Ateny. Atena była surową i niedostępną dziewicą postawy olbrzymiej, wielkiej siły i niezłomnego hartu. Nigdy nie myślała ani o małżeństwie ani o miłości. Nie miała na to po prostu czasu. Zajmowało ją wszystko. Wynała wiele pożytecznych rzeczy, a uczeni i filozofowie widzieli w niej swoją patronkę. Potępiali jedynie jej zamiłowanie do wojny. Lecz Atena zbroję nosiła tylko po to, żeby bronić słusznej sprawy i miast napadniętych zdradziecko.”⁶

---

⁶ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

DIONIZOS

kultura personalna/gwiazd

charakterystyka:⁷

członkowie:

konstelacja gwiazd, osobowości, ekspertów, fachowców

indywidualizm, talent, geniusz, wysoka samoocena, duże zaufanie do własnych kompetencji / wiedzy, faktyczne kwalifikacje, potwierdzona skuteczność działania

cele członków:

koncentracja na realizacji celów indywidualnych

struktura organizacji:

niepodatne formalną strukturyzację

komunikacja:

niesformalizowana, zakłócony przepływ informacji, wielostronna, ograniczone kanały

konkurencja:

nikłe znaczenie

kreatywność:

duża

zagrożenia:

inne:

decentralizacja i duży zakres autonomii jednostek

dominacja osoby / osobowości nad zespołem

niski stopień lojalności wobec zespołu i celów zespołu

archetyp mitologiczny:

„Dionizos według mitologii greckiej to bóg urodzaju, reprezentujący nie tylko jego upajający wpływ, ale także ten dobroczynny. Syn Zeusa i śmiertelnej kobiety Semele. Na cześć Dionizosa odbywały się Dionizje. Był uważany również za boga teatru. Posiadał radosny i beztroski sposób bycia.”⁸

---

⁷ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

⁸ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

GAJA

kultura geniuszu i doświadczenia

charakterystyka:⁹

lider:

jest filarem zespołu jako senior-ekspert-geniusz-mistrz

jest niekwestionowanym autorytetem merytorycznym

doświadczenie:

po stronie lidera

podział ról:

lider pełni funkcje: inspiratora, promotora, decydenta, motywatora, organizatora, koordynatora, kontrolera

struktura organizacji:

raczej formalna – pionowa (może być nieformalna)

styl zarządzania:

komunikacja:

jednostronna – od lidera, centralistyczna

decyzje:

scentralizowane

kontrola:

sprawowana przez lidera

podział zadań:

brak specjalizacji i klarownego podziału zadań – organizacji bazująca na idei ‘mistrz i jego uczniowie’

dystrybucja zasobów:

system centralistyczny

reakcja na zmiany:

uzależniona od postawy lidera-mistrza

sukces:

---

⁹ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

zależy od sprawności lidera w pełnieniu ww. funkcji

archetyp mitologiczny:

„**Gaja** w mitologii greckiej to Ziemia-Matka. Wyłoniła się z Chaosu, uosabiała płodność i macierzyństwo. Gaja i Uranos byli prarodzicami następnych pokoleń bogów, potomków Kronosa i Zeusa. Dała życie Niebu (Uranos) i Morzu (Pontos). W związku z Pontosem wydała na świat wiele bóstw morskich. Gaję szczególnie czczono jako żywicielkę świata i boginię znającą przeznaczenie. Była opiekunką dzieci. W ofierze składano jej czarną owcę. Gaja to Pani elementów, najstarsza z bóstw. Uważana za praźródło wszelkiego życia. Stała się boginią płodności, Wszechrodzicielką, poręczycielką przysięg, bóstwem znającym tajemnice.”¹⁰

---

¹⁰ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

HEFAJSTOS

kultura rzemiosła

charakterystyka:¹¹

członkowie:

Zespół RZEMIEŚLNIKÓW

doświadczenie:

fachowcy w swych dziedzinach

podział ról:

klarowny i oparty o kwalifikacje i kompetencje

struktura organizacji:

formalna lub nieformalna opierająca się o kompetencje członków

styl zarządzania:

demokratyczny

komunikacja:

wielostronna, niekoniecznie sformalizowana

decyzje:

duży stopień swobody powodowany fachowością członków

współpraca:

duża – efekt synergiczny

kontrola:

demokratyczna

podział zadań:

dystrybucja zasobów:

demokratyczna

podział nagród:

demokratyczny

---

¹¹ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

reakcja na zmiany:

demokratyczna

archetyp mitologiczny:

„**Hefajstos** w mitologii greckiej jest to bóg opiekun ognia, kowali i złotników. Hefajstos był synem Zeusa i Hery. Pracował w kuźni, którą najczęściej umieszczano we wnętrzu wulkanu Etny. Dziełem Hefajstosa były zeusowe pioruny, tarcza i berło Zeusa, zbroja Achillesa, strzały Erosa. Hefajstos był kulawy, ponieważ kiedyś w gniewie Zeus zrzucił go z Olimpu na wyspę Lemnos i wówczas złamał nogę. Mąż pięknej i niewiernej Afrodyty. Odrzucony syn. Introwertyk. Uczuciowy. Niedostosowany społecznie, często robił z siebie błazna. Praca była dla niego najważniejsza. Potrzebował kobiety opiekunki. Wierny, oczekiwał wierności, ale nie dbał o żonę. Twórczy i kreatywny. Hefajstos w potrzebie był dobrym towarzyszem, dowcipny i mądry, a przede wszystkim pożyteczny: wszystko zrobił i wszystko naprawił. Wyrabiał najcudowniejsze klejnoty, a sam chodził jak ostatni niewolnik, wiecznie osmolony i brudny. Hefajstos był niegdyś młody, piękny i radosny, jak wszyscy bogowie, a dopiero potem stał się opuszczony i ponury. Hefajstos był najpracowitszym z bogów. Rzadko spotykało się go na przyjęciach u Zeusa i wszyscy przywykli widzieć w nim samotnika. On jednak nie był samotny. Wszystko, co wychodziło z jego rąk, było dziwnie piękne i misterne.”¹²

---

¹² opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

TEMIDA

kultura sprawiedliwości i egalitaryzmu

charakterystyka:¹³

członkowie:

demotywacja najlepszych członków zespołu

struktura organizacji:

formalna z ciasnymi procedurami, oparta na równouprawnieniu i równym dostępie do zasobów

komunikacja:

wielostronna, sformalizowana, otwarta

decyzje:

demokratyczne, zespołowe, równouprawnienie

kontrola:

czytelny i sformalizowany system

podział zadań:

równouprawnienie

dystrybucja zasobów:

równouprawnienie

reakcja na zmiany:

brak wrażliwości

motywacja:

czytelny i sformalizowany system

kreatywność:

brak motywacji do kreatywności

zagrożenia:

pojawienie się roszczeniowych postaw

inne:

---

¹³ opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

silne poczucie sprawiedliwości społecznej

archetyp mitologiczny:

„**Temida** bogini sprawiedliwości i praw, córka Uranosa i Gai, druga żona Zeusa. Według mitografów i filozofów Temida miała być główną doradczynią Zeusa. Przypisuje się jej między innymi, że to ona radziła Zeusowi wziąć skórę z Amaltei. Według niektórych, to ona miała być pomysłodawczynią wywołania wojny trojańskiej. Jako jedyna z pierwszej generacji bóstw, pozostała na Olimpie. Temida była przedstawiana z rogiem obfitości, z wagą i mieczem; niekiedy z opaską na oczach (stąd ślepa Temida, ślepe prawo). Bogini dobrych obyczajów i porządku. Patronka zgromadzeń ludowych, opiekunka pokrzywdzonych i potrzebujących pomocy. Przedstawiana z opaską na oczach jako bezstronna w sądach i z wagą w dłoniach, na której odważa dobre i złe uczynki. Miecz Temidy pozwalający się odciąć od ludzkich posądzeń, pomówień i podejrzeń. Zadaniem miecza Temidy jest odsłonięcie ukrywanych faktów w celu sprawiedliwego osądzenia, i wymierzenie kary winnym, krzywoprzysięzcom i fałszerzom prawdy. Rękojeść miecza symbolizuje wagę Temidy - znak sprawiedliwego wyważenia wszystkich dobrych i złych uczynków przed wydaniem wyroku. Symbol uczciwości.”¹⁴

---

¹⁴ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

HERMES

kultura konkurencji

charakterystyka:¹⁵

członkowie:

posiadają naturalną kreatywność i mobilizację do wysokiej efektywności

struktura organizacji:

nieformalna ograniczona do wyodrębnienia grup

komunikacja:

deficytowa, dysfunkcyjna, zakłócona – luki w kanałach informacyjnych

decyzje:

autonomiczne – w ramach przyznanych zasobów

dystrybucja zasobów:

czytelny system

reakcja na zmiany:

naturalna

konkurencja:

duży stopień konkurencji i współzawodnictwa

motywacja:

system bazujący na rezultatach współzawodnictwa

archetyp mitologiczny:

„**Hermes** - bóg wędrowców, złodziei i podróżujących. Wyślaniec boży. Hymn homerowy do Hermesa opowiada, że jako niemowlę ukradł Apollinowi stado krów, sprytnie myląc ślady. Następnie podarował bratu lirę z jelit cielęcych i skorupy żółwia, czym złagodził gniew Apollina. W zamian otrzymał jako oznakę władzy laskę herolda, zwaną kaduceuszem (kerykejonem), oplecioną dwoma węzłami, uśmierzającą spory i kłótnie. Na początku swojego pobytu na Olimpie okradł większość bogów. Został stamtąd wypędzony, ale bogom zaczęło go brakować, ponieważ miał w sobie młodości i wdzięku, że Olimp zdawał się być bez niego pusty i smutny. Dzięki decyzji Zeusa powrócił na Olimp. Odprowadzał zmarłych do Hadesu, zsyłał ludziom marzenia senne. Był wysłańcem i ambasadorem Zeusa, posłańcem i gońcem bogów z Olimpu. Jego atrybutem były też sandały ze skrzydłami, dzięki którym przemieszczał się z miejsca na miejsce. Jako że był patronem podróżnych, stawiano mu przy drogach pomniki zwane hermami, tj. słupy zwieńczone rzeźbą przedstawiającą głowę Hermesa.

---

¹⁵ opracowanie na podstawie prof. A. Zelek opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

Hermes pierwotnie był opiekuńczym bóstwem rozstajnych dróg, a ponieważ kupcy-wędrowcy wciąż musieli na kolejnych rozstajach podejmować decyzje, czy iść w prawo czy w lewo, wybrali Hermesa na swego opiekuna. Grecy uznali go za egipskie wcielenie swojego Hermesa i kiedy także u nich powstały towarzystwa studiujące wiedzę tajemną, przyjęły Hermesa za swojego patrona. Dlatego grupy niedopuszczające obcych nazywa się "hermetycznymi", tak samo mówi się o szczelnych drzwiach i nakrętkach, alchemię zaś i podobne nauki tajemne nazywa się hermetyzmem. I jeszcze pewne dociekania filozoficzne, niezrozumiałe dla osób postronnych, nazwano "hermeneutyka" - także na cześć Hermesa. Hermes - posłaniec bogów, ukochany syn. Przewodnik dusz, ale też naciągacz. Patron złodziei, muzyków, sportowców i podróżnych. Wieczny Piotruś Pan - impulsywny, egoistyczny. Nie dotrzymuje obietnic. Jego cechy charakteru to kłamstwo, fałsz i pochlebstwo."¹⁶

---

¹⁶ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org

ARES

kultura konfliktu

charakterystyka:¹⁷

lider:

behradny

podział ról:

pojawienie się liderów nieformalnych

struktura organizacji:

formalna w tym grupy interesu

styl zarządzania:

decyzje lidera nie są wyznacznikiem dla przebiegu procesu

komunikacja:

sfalszowana, dysfunkcyjna, zakłócona – ograniczone kanały informacyjne

decyzje:

odrębność decyzyjna członków lub grup

dystrybucja zasobów:

odrębność zasobowa członków lub grup

nieefektywność wykorzystania zasobów

konkurencja:

ostra i konfliktogenna

konflikty:

powodowane przez konkurencję

motywacja:

silna motywacja – zagrzewanie do walki

inne:

koncentracja na wygranej nie na problemach

---

¹⁷ opracowanie na podstawie prof. A. Zelek opracowanie na podstawie: Zelek A. 2009, Modele architektury zespołów badawczych. Starzy i nowi bogowie organizacji [w:] Olejniczak W. (red.), Zespół – Kultura – Projekt, Wydawnictwo ZPSB, Szczecin, s.73-88.

reaktywność wobec zmian

archetyp mitologiczny:

„**Ares** w mitologii greckiej bóg wojny. Ares był synem Zeusa i Hery. Nie przejawiał żadnych szczególnych zdolności, dlatego rodzice oddali go do wychowania jednemu z tytanów. Jego opiekun sam nic nie umiał i trenował boga jedynie w ćwiczeniach fizycznych. Zaszczepiło to przekonanie u Aresa, że najwspanialszym z zajęć jest wojna. Po jakimś czasie Hefajstos wykuł dla niego włócznię, miecze i tarcze, po czym bóg wojny zszedł na ziemię. Nauczył tam ludzi prawdziwej walki. Wcześniej konflikty kończyły się kilkoma siniakami i guzami. Ares nauczył ich bycia okrutnym. Ares – nie stanowił żadnego autorytetu moralnego - utożsamiany był przede wszystkim z wojną i jej najgorszymi stronami: zażartością bitewną, niszczeniem, zabijaniem. Podczas walk Ares nie wykazuje się niczym nadzwyczajnym. Za to po zakończeniu walk jest skłonny do przechwałek. Unikał starć z innymi bogami, za przeciwników wybierał słabszych – ludzi. Utwory epickie pełne są opisów niepowodzeń bitewnych Aresa.”¹⁸

---

¹⁸ opracowanie na podstawie: pl.wikipedia.org